ΕΤΟΣ ΙΓ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1900 ΑΡΙΘ. 147

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Π. Χ. ΔΟΥΛΗΓΕΡΗΣ
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ 12 ΜΗΝΩΝ
Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου
Ἐσωτερικοῦ δρ. 6.—Ἐξωτερικοῦ ἢ χρ. 8.

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

Γραφεῖα «Ἀναπλάσεως» καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου ὁδὸς Φλέσσα, ἀριθ. 5, πλησίον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μαθήματα πολύτιμα ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας — Ἀποστολικὸν κήρυγμα Παναρέτου Χ. Δουληγέρη· Ἐν τῷ Χριστῷ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καὶ ἡ σωτηρία —Αἱ ἀρχαί, ἤτοι αἱ κύριαι διδασκαλίαι, ἐφ' ὧν τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στηρίζεται, ὑπὸ Δημ. Ζωμπολίδου.— Ὁ Ῥαβδῖνος Ἰσαὰκ Μ. πιστεύσας εἰς τὸν Χριστὸν καὶ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος, ὑπὸ Νικολάου Μ. Ἀμβράζη. — Τὸ Διήγημα τῆς «Ἀναπλάσεως» (ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)· ἡ πραγματικὴ ζωή· κατὰ μετάφρασιν Κρυσταλλίας Δασκαλοπούλου. — Συμπόσιον, ταξείδιον, βίος.— Αἱ χηρεύουσαι ἐπισκοπαί. — Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον.—Κήρυγμα τῆς «Ἀναπλάσεως».

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΤΙΜΑ
ΕΚ ΤΩΝ
ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Γ'.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καυχώμενος ὄχι διὰ τὰ κατορθώματά του, ἀλλὰ διὰ τὰς ἀσθενείας καὶ τὰ παθήματά του, ἐσεμνύνετο καὶ διὰ τὸ ὅτι πολλάκις ἔμεινε γυμνός, διψασμένος, πεινασμένος καὶ παγωμένος. Ὁ ἴδιος ἔλεγεν, ὅτι ἀργύριον καὶ χρυσίον ἢ ἱματισμὸν δι' ὅλου δὲν ἐπεθύμησεν, ὅτι ἀρκετὸν μᾶς εἶνε τὸ νὰ ἔχωμεν τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν, καὶ ὅτι αὐτὸν ἔτρεφον αἱ ἴδιαί του χεῖρες καὶ ὄχι μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκολούθους αὐτοῦ. Τὸν δὲ βιοπορισμόν του τοῦτον ὁ Παῦλος εἶχεν ἐργαζόμενος ὡς σκηνοποιός.

Καὶ ὁποῖός τις ἦτο οὗτος ὁ τοιουτοτρόπως ζῶν, καὶ ἀρεσκόμενος οὕτω νὰ ζῇ, καὶ σεμνυνόμενος διότι οὕτως ἔζη ;

Παῦλος ὁ Ἀπόστολος, τῆς ἐκλογῆς τὸ σκεῦος, ὁ πρῶτος ἐν τοῖς διακόνοις τοῦ Χριστοῦ, ὁ μόνος αὐτὸς δραμὼν καὶ μοχθήσας καὶ κατορθώσας ὑπὲρ ὅ,τι πάντες ἐμοῦ οἱ ἄλλοι, Παῦλος ὁ ἄφθαστος, ὁ ἀπαράμιλλος, ὁ ἀσύγκριτος, ὁ ὑπέροχος, ὁ ἔτι ἐν τῇ γῇ ὢν καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν παράδεισον μεταφερθεὶς καὶ ἰδὼν τὰ ἐκεῖ ἀθέατα καὶ τὰ ἄρρητα ἀκούσας ῥήματα, ὁ ὑπὲρ πρεσβυτέρους, ὁ ὑπὲρ ἐπισκόπους, ἀρχιεπισκόπους, Μητροπολίτας, Πατριάρχας, ὁ ἐκ τῶν ἀποστόλων, ὁ ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, ὁ ὑπὲρ τοὺς σοφοὺς πάντας, καὶ τοὺς ῥήτορας, καὶ τοὺς δυνάστας, καὶ τοὺς βασιλεῖς, καὶ τοὺς Καίσαρας, ὁ κορυφαῖος τοῦ χρόνου καὶ τῆς αἰωνιότητος, ὁ ὑπὲρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας, καὶ τοὺς μετ' αὐτόν, ὁ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτος καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Χρυσοστόμου πρῶτος, ὁ ὑπὲρ δικαίους, ὁ ὑπὲρ ἁγίους, ὁ ὑπὲρ ἀγγέλους, ὁ πρὸς τὸν Χριστὸν πάντων ὁμοιότερος καὶ πρὸς τὸν Θεὸν πάντων πλησιέστερος. Αὐτὸς λοιπόν, ὁ τοιοῦτος, ὁ τοσοῦτος, ὁ τηλικοῦτος, ἠγάπα νὰ ζῇ ἐν ἁπλότητι, ἐν ὀλιγαρκείᾳ, ἐν πτωχείᾳ, ἐν κόπῳ, ἐν στερήσει, βδελυσσόμενος τὴν τρυφήν, ἀποστρεφόμενος τὴν ἄνεσιν, ἀπεχθανόμενος τὴν ἐπίδειξιν, ἐνδυόμενος, τρεφόμενος, διαιτώμενος λιτότερον καὶ πενιχρότερον ἀπὸ πάντα χριστιανόν, καὶ μὴ ἐντρεπόμενος διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπιζόμενος καὶ θεωρῶν αὐτὸ ἄξιον ἑαυτοῦ, καὶ ἄξιον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἄξιον τοῦ Χριστοῦ.

Τοὺς τρόπους τούτους τοῦ Παύλου, οἵτινες κοινοὶ ἦσαν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀποστόλους, ἠκολούθησαν καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Περὶ τὴν τροφήν, περὶ τὴν ἐνδυμασίαν, περὶ τὴν κατοικίαν, περὶ τὴν στρωμνήν, προέβησαν μέχρι τοῦ ἄκρου ὁρίου τῆς ἁπλότητος, τῆς λιτότητος, τῆς ὀλιγαρκείας, τῆς ἐγκρατείας. Ἀπὸ τοῦ βίου των δὲν ἐξέβαλον μόνον τὴν τρυφήν, τὴν περίσσειαν, τὴν ἄνεσιν, τὴν χλιδήν, ἀλλ' ἐξώρισαν καὶ αὐτὴν τὴν μεσότητα καὶ τὴν μετριότητα. Ὁ τότε κόσμος δὲν ὑστέρει τοῦ σημερινοῦ εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν πόθον πρὸς τὴν εὐπρεπῆ λεγομένην παράστασιν καὶ τὴν μετά τινος τοὐλάχιστον εὐπορίας καὶ ἀνέσεως δίαιταν. Ἀλλ' οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἄλλο εἶχον τὸ πνεῦμα, τὸ ἦθος, τὸ φρόνημα. Δὲν ἦσαν αὐτοὶ χωρικῶν υἱοί, ἐκ παιδικῆς ἡλικίας συνειθίσαντες εἰς σκληραγωγίαν καὶ ἐνδειαν, ἀλλὰ βλαστοὶ πλουσίων καὶ ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν, ἀπ' αὐτῶν τῶν σπαργάνων ἐντραφέντες κατὰ τρόπον ἁβρο-

δίαιτον, ἐν πάσῃ ἀρθονίᾳ καὶ ποικιλίᾳ καὶ πολυτελείᾳ. Καὶ ὅμως προετίμησαν βίον ὄχι ἁπλῶς διάφορον, ἀλλ' ὅλως διόλου ἐναντίον καὶ πρὸς τὰς οἰκογενειακὰς συνηθείας καὶ παραδόσεις των, καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς συνηθείας τῶν μεσαίων καὶ τῶν κατωτέρων ἔτι τάξεων τῆς κοινωνίας. Ἐπίσκοποι γενόμενοι, ὄχι μόνον δὲν ἐθήρευσαν νέα πλούτη, ἀλλὰ καὶ ἀπέβαλον τὰ πρότερον ὑπάρχοντα εἰς αὐτοὺς ἐκ κληρονομίας. Τὰ ἀπέβαλον δὲ σκορπίσαντες αὐτὰ ὄχι εἰς κοσμικὰς καὶ σαρκικὰς ματαιότητος, ἀλλ' εἰς ἐλεημοσύνας, εἰς πεινώντων χορτασμόν, εἰς γυμνητευόντων ἱματισμόν, εἰς βοήθειαν χηρῶν, εἰς ἀντίληψιν ὀρφανῶν, εἰς ἀσθενούντων θεραπείας. Ἵνα ζήσωσιν αὐτοί πῶς ; ὄχι ἐν μέτρῳ, ἀλλ' ἐν στερήσει.

Ἀπὸ καταγωγῆς πλούσιοι, εὔποροι, *καλομαθημένοι*, ἔγειναν πτωχοί, ἐνδεεῖς, σκληραγωγημένοι, ἐξ ἀρεσκείας καὶ προαιρέσεως. Φιλόσοφοι ὄχι μόνον τοῦ σπουδαστηρίου καὶ τῆς γραφίδος, ἀλλὰ καὶ τοῦ πρακτικοῦ βίου, κατήγγελλον ὡς *βλακείαν* πᾶσαν τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν καὶ ἐπίδειξιν. Χωροῦντες δὲ περαιτέρω, καταφρόνουν καὶ τὴν μετρίαν *καλοπέρασιν*, προκρίνοντες τὴν πτωχείαν ἐκείνην, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὅσῳ τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρας ἀνάγκας καὶ θεραπεύει αὐτὰς κατὰ τὸν πλέον λιτὸν καὶ ὀλιγαρκῆ τρόπον. Οὕτω, πολλάκις ἐτρέφοντο καὶ μὲ ξηρὸν ἄρτον, εἰς ὃν ἐπηκολούθει ἁπλῆ πόσις ὕδατος ψυχροῦ, ἅπας δ' ὁ ἱματισμὸς των συνίστατο εἰς δύο τὸ πολὺ φορέματα, πενιχρὰ καὶ ταῦτα καὶ πεπαλαιωμένα· ὅσον ἀφορᾷ τὸ οἰκημά των, μικρὸν τοῦτο ἦτο πάντοτε καὶ εὐτελές, πτωχικὰ ἐπιπλωμένον, ἐν γυμνότητι μᾶλλον καὶ ἐνδείᾳ, οἱ δὲ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν καὶ ἀσκητικῶς κατεκλίνοντο, κοιταζόμενοι χαμαὶ ἐπὶ τῆς τυχούσης στρωμνῆς, δυνάμενοι νὰ κνταισχύνωσι διὰ τῆς σκληραγωγίας των τοὺς διελθόντας τὸν βίον των ἐν ταῖς κακουχίαις τῶν στρατοπέδων. Καὶ οὕτως ἔζων ὄχι μετὰ λύπης, ὄχι διά τινος βίας, ἢν ἐπῆγον κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ των, ἄλλως διαιτώμενοι καὶ ἄλλως ἐπιθυμοῦντες, ἀλλὰ μετ' ἀρεσκείας, μετὰ πλήρους ἀποδοχῆς τοῦ τοιούτου βίου, μετὰ πολλῆς μάλιστα ἡδονῆς καὶ χαρᾶς, ὡς οὕτω μόνον ὀφείλοντες νὰ ζῶσι, διὰ νὰ ἦνε ὄχι μόνον φιλόσοφοι, ἀλλὰ καὶ εὐτυχεῖς.

Διὰ τῆς τοιαύτης ἐγκρατείας καὶ ἁπλότητος αὐτῶν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἰς πολλαπλοῦς ἀνταπεκρίθησαν ἁγίους καὶ θεοφιλεῖς σκοπούς. Πρῶτον, ἐνισχύθησαν, οὕτω διαιτώμενοι, εἰς τὸ νὰ τηρήσωσιν ἀνεπαισχύντως τὰς ἀρετὰς τῆς ἁγνότητος καὶ τῆς σωφροσύνης, καὶ νὰ προαγάγωσι τὰς ὑπερκοσμίους πτήσεις τοῦ πνεύματος αὐτῶν. Τὸ ὑπέροχον φαινόμενον τῆς μεγάλης ἀρετῆς των ἀτελῶς ἤθελεν ἐξηγηθῆ ἄνευ τῆς ὀλιγαρκείας καὶ τῆς περὶ τὴν δίαιταν σκληραγωγίας των. Πολλαχοῦ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν λόγων των ἀναφωνοῦσιν, ὅτι ὄχι μόνον ἡ πολυτέλεια, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄνεσις ἐν γένει τοῦ βίου καθιστᾷ παχυλότερον τὸν ἄνθρωπον καὶ βαρύτερον καὶ τὸν δεσμεύει σκληρότερον πρὸς τὴν γῆν, καὶ ὅτι ἡ ἐγκράτεια περὶ τὴν ὅλην δίαιταν ἐνισχύει τὸ πνευματικὸν στοιχεῖον τοῦ ἡμετέρου βίου. Καὶ ἀληθῶς. Αὐτοὶ μὲν μετ' ἀκροτάτης ὀλιγαρκείας ζήσαντες λαμπρῶς διεκρίθησαν διὰ πᾶσαν ἀρετήν. Ἐνῷ σήμερον, ἐὰν τὰ πνευματικὰ ἰδεώδη δὲν ἦνε εἰς ἀκμὴν καὶ εἰς ἄνθησιν, ἐὰν ἡ ἀρετὴ ἑνὸς Βασιλείου, ἑνὸς Γρηγορίου, ἑνὸς Χρυσοστόμου καὶ τόσων ἄλλων προσωμοίων αὐτοῖς ἦνε τι πλέον ἢ δυσεύρετον, ἡ αἰτία πρέπει νὰ ζητηθῇ καὶ εἰς τὸ ὅτι σήμερον ἡ ὑπ' αὐτῶν χαρακτηριζομένη *βλακεία* μασείζει καὶ τοὺς εὐφυεστέρους τῶν χριστιανῶν, καὶ ἡ *κοιλία* παίζει *ρόλον* περισσότερον παρ' ὅ,τι τῇ ἀνήκει, αἱ δὲ περὶ τροφῆς, ἐνδυμασίας καὶ κατοικίας καὶ τῆς ἐν γένει διαίτης καὶ τοῦ ὅλου τρόπου τοῦ βίου σύγχρονοι ἰδέαι εἶνε πολὺ διαφορετικαὶ ἀπὸ τὰ φρονήματα ἐκείνων.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐγνώριζον καλῶς πρὸς τούτοις, ὅτι αἱ ἄποροι τάξεις εἶνε σχεδὸν πάντοτε δυσμενεῖς πρὸς τὰς εὐπόρους, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ στερουμένου δὲν δίδει οὔτε τὴν ἐμπιστοσύνην οὔτε τὴν ἀγάπην της εἰς ἐκεῖνον, ὅστις περισσεύει. Τοῦτο δὲ ἀληθεύει πρὸ πάντων ἐπὶ εὐποροῦντος καὶ ἐν ἀνέσει καὶ πολλῇ εὐκολίᾳ ζῶντος ἐπισκόπου. Ἐὰν αὐτὸς καλῶς τρώγῃ καὶ καλῶς θερμαίνηται καὶ λαμπρότερον ἐνδύηται καὶ ἡγεμονικώτερον ἔχῃ τὸ ἐνδιαίτημά του, οἱ πεινῶντες καὶ ῥιγοῦντες καὶ ὑποφέροντες δυσκόλως πλέον θὰ ἴδωσιν ἐν αὐτῷ τὸν προστάτην, τὸν κηδεμόνα καὶ τὸν πατέρα, μᾶλλον δὲ εἶνε διατεθειμένοι νὰ ἴδωσι τὸν ἐχθρόν, καὶ τὰ περὶ ὀλιγαρκείας καὶ λιτότητος καὶ ὑπομονῆς ἐν ταῖς δυστυχίαις καὶ ταῖς στερήσεσι κηρύγματά του γίνονται δεκτὰ μετὰ ψυχρότητος, ἢ καὶ μετὰ δυσφορίας καὶ εἰρωνείας καὶ γογγυσμοῦ, οὕτω δὲ ὅλη ἡ διακονία του ματαιοῦται· ἐνῷ, ἀπ' ἐναντίας, συμπάσχων μετὰ τῶν πασχόντων, πτωχὸς μεταξὺ τῶν πτωχῶν, ὀλιγαρκὴς ἐκ θελήσεως καὶ ἀρεσκείας μεταξὺ τῶν ὀλιγαρκῶν ἐκ περιστάσεως καὶ ἀνάγκης βιοτικῆς, ἐφελκύει ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ὅλην των τὴν συμπάθειαν, καὶ ἐξασκεῖ ἐπ' αὐτῶν ὅλην τὴν ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἡ ἀγάπη ἡ ἐκπορευομένη ἀπὸ ἐπισκόπου πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ, καὶ ἀμειβομένη διὰ τῆς ἀμερίστου ἀγάπης τοῦ ποιμνίου του.

Γνωρίζω ὅτι οἱ ὀπίσω τῆς κοσμικῆς πλάνης καὶ ἀπάτης ἀκολουθοῦντες εἶνε ἕτοιμοι νὰ ἀντείπωσι καὶ νὰ καταβοήσωσιν, ὅτι οὕτως ἀνατρέπεται ὅλη ἡ ἀξιοπρέπεια, ἥτις πρέπει νὰ περικοσμῇ ἕνα ἐπίσκοπον, καὶ ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἱεράρχων ἐκεῖνον σέβεται, ὅστις πρὸ αὐτοῦ παρίσταται μετά τινος πομπῆς μᾶλλον καὶ ἡγεμονικῆς ἐπιβολῆς. Ἡδυνάμην νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν θέλει νὰ κατορθώνῃ ὁ ἐπίσκοπος παχυλὴν κατάπληξιν τῆς φαντασίας, ἀλλὰ πνευματικὴν κατάκτησιν ἐπὶ νηφαλίου πνεύματος καὶ ἀγαπώσης καρδίας, ἀλλ' ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως θέλω παρακαλέσει νὰ μοι ἐπιδεχθῇ εἷς καὶ μόνος ἱεράρχης, ὅστις διὰ τοῦ ὄγκου κοσμικῆς μᾶλλον δυναστείας ἤσκησεν ἐπὶ τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν τὸ χιλιοστημόριον τῆς ἐπιβολῆς, ἣν ἤσκησεν οἱοσδήποτε τῶν Πατέρων ἐκείνων τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες ἔζησαν μετὰ πτωχείας καὶ ἐνδείας. Οὐδέποτε ἀνάκτορον τόσην ἐφείλκυσε τιμὴν ὅσην τὰ εὐτελῆ ἐκείνων οἰκήματα, καὶ αἱ βασιλικαὶ ἀλουργίδες οὐδέποτε τοσοῦτον σεπταὶ ὑπῆρξαν, ὅσον τὰ τετριμμένα καὶ πεπαλαιωμένα ἐκείνων ἐνδύματα.

Κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀξιοπρέπεια τῶν ἐπισκόπων καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν καὶ ἡ ἐπιβολὴ δὲν κεῖται εἰς τὰ ἔξω, ἀλλ' εἰς τὰ ἔσω, καὶ εἰς τὸ ἀπ' αὐτῶν ἐκπορευόμενα πνευματικὰ κατορθώματα. Τετριμμένον ἱμάτιον φέρων ὁ Μ. Βασίλειος ἠνάγκαζεν ἕνα ἀγέρωχον ἀντιπρόσωπον τοῦ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος νὰ πτοηθῇ τὰς ἀπειλὰς διὰ νὰ ἀποτίσῃ πρὸς αὐτὸν ἄπειρον φόβον τιμῆς καὶ θαυμασμοῦ· καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐνεδύετο καὶ ἔζη μετ' ἀσκητικῆς ἁπλότητος καὶ ταπεινοφροσύνης, ἀλλ' ὅμως οἱ στρατιῶται τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, εἰς τὸ ἀπόγειον τῶν κατορθωμάτων καὶ τῆς δόξης του, δὲν τὸν προσηγένισαν εὐλαβέστερον ἢ ὅσον ἐκεῖνον τὰ ἄπειρα πλήθη τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων καὶ ποιμαινομένων· καὶ ἐξόριστος δ' ἔτι ἀπαγόμενος, παρ' ὅλην τὴν ἐξωτερικήν του πενιχρότητα καὶ ἀσθένειαν, ἐλαμπρύνετο ἀπὸ αἴγλην καὶ μεγαλειότητα, ἧς ἀκτῖνα μίαν δὲν θὰ συναπετέλουν ἑνούμενοι οἱ κραταιότεροι καὶ ἐπιδεικτικώτεροι τῶν δυνατῶν τῆς γῆς.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ Χ. ΔΟΥΛΗΓΕΡΗ

ΕΝ ΤΩ ΧΡΙΣΤΩ
ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ Η ΣΩΤΗΡΙΑ

Ἀγαπητοὶ ἀναγνῶσται·

Ἀληθὴς ἀγάπη εἶνε ἡ ἑκούσιος θυσία, ἡ ἐθελοθυσία δηλαδὴ ὑπὲρ τοῦ πλησίον. Καίτοι ἡ λέξις ἐθελοθυσία, ἡ ὁποία εἶνε ταυτόσημος πρὸς τὴν ἀγάπην, ἠχεῖ δυσαρέστως εἰς τὴν ἀκοὴν τῶν ἰδιοτελῶν ἀνθρώπων, οὐχ ἧττον ὅμως ἡ ἀγάπη ἔγκειται εἰς τὴν μὴ διαστραφεῖσαν φύσιν παντὸς ἀνθρώπου, διότι πᾶς ἄνθρωπος ἐκ φύσεως θέλει τὴν τιμὴν καὶ τὸν ἔπαινον, ἡ δὲ τιμὴ καὶ ὁ ἔπαινος ἄνευ θυσίας οὐδέποτε ἐπιτυγχάνεται.

Ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου πλεῖστα παραδείγματα ἀγάπης, δηλονότι ἐθελοθυσίας, πρὸς τιμὴν καὶ ἔπαινον ἀπὸ μέρους ἁπλοϊκῶν ἰδίως ἀνθρώπων, παρὰ τοῖς ὁποίοις ὀλιγώτερον διαστρέφονται τὰ φυσικὰ αἰσθήματα καὶ ὀλιγώτερον ἔδαφος κατακτᾷ ἡ ἰδιοτέλεια καὶ ὁ ἐγωισμός, ἅτινα, ἀντὶ νὰ ὀνομάζωνται διανοητικὴ στρέβλωσις καὶ διαφθορὰ τῆς ψυχῆς, λέγονται μὲ τὸ εὔφημον ὄνομα πολιτισμός! Ἔχω ὑπ' ὄψει μου τὴν ἐν τῇ φιλοξενίᾳ τῶν χωρικῶν ἀπόδειξιν τοῦ φυσικοῦ συναισθήματος τῆς τιμῆς, τὸ ὁποῖον ἱκανοποιεῖται μόνον διὰ τῆς αὐτοθυσίας.

Τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς εἶνε τοσοῦτον φυσικὸν καὶ πανίσχυρον, ὥστε ἡ στέρησίς του εἶνε ἀνωτέρα πάσης ἄλλης ὑλικῆς στερήσεως, τῆς ὁποίας ἐμποδίζει τὴν ἱκανοποίησιν, ὅπως αὐτὸ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ἐμπρέπον αὐτῷ ὕψος· τούτου δ' ἕνεκα πλειστάκις βλέπομεν ἀνθρώπους φιλοξενοῦντας ἄλλους μὲ τόσην θέρμην καὶ μὲ τοσοῦτον ἐνδιαφέρον, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης ἢ ὑστεροβουλίας, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ φάγωσιν ἀπὸ τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ἐν ἑαυτοῖς, νὰ παραγωρῶσι δὲ ἐπὶ ἰδίᾳ αὐτῶν θυσίᾳ καὶ ἐν ἐξάλλῳ προθυμίᾳ πᾶσαν περιποίησιν εἰς τοὺς ἄλλους.

Ἡ τοιαύτη ἐκδήλωσις τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης παρατηρεῖται ἄνευ ἐξαιρέσεως εἰς τοὺς καλῶς νοουμένους χριστιανικοὺς χαρακτῆρας. Ἀνώτερος κατὰ τὴν ἀγάπην εἶνε ὁ πλειότερον ὑπὲρ τῶν ἄλλων θυσιάζων.

Παράδειγμα θυσίας ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἀμίμητον, καὶ λόγῳ τοῦ ὕψους τῆς θείας αὐτοῦ καταγωγῆς, καὶ λόγῳ τοῦ μεγέθους τῆς θυσίας αὐτοῦ, ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ψυσικὴ λειπὼν συνέπεια εἶνε καὶ οἱ ἄνευ ἰδιοτελείας καὶ προλήψεων ζῶντες ἀκραιφνεῖς χριστιανοὶ νὰ ἐργάζωνται πληρέστερον παντὸς ἄλλου τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Περὶ τούτου βεβαίως οὐδὲ ἐπιτρέπεται νὰ γίνηται λόγος, διότι πᾶν ὑψηλὸν καὶ εὐγενὲς αἴσθημα, ἐν τῇ ἀκρότητί του, καὶ πάντα τὰ ἀγαθοεργὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἔργα, καὶ σύμπασα ἡ ἱστορία τῆς φιλανθρωπίας, τῆς τελείας ἀγάπης καὶ αὐταπαρνήσεως, εἶνε προϊόντα καὶ δημιουργήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ τελειότητι, ἐν τῷ ὕψει καὶ τῷ πλάτει αὐτῶν.

Καὶ ἀφοῦ εἶνε πανθομολογούμενον, ὅτι τὰ τέλεια ἀγαθὰ ἔργα, τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, διότι μόνος ὁ ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς αὐτῆς Ἰησοῦς ἐθυσιάσθη ἐξ ἀπείρου ἀγάπης ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, ἑπόμενον εἶνε κατὰ τὸν νόμον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ σωτηρία νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν Πίστεως, τοῦθ' ὅπερ ὁ θεῖος τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει ἡμᾶς διὰ τῆς περικοπῆς τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς, ἥτις ἀναγινώσκεται τὴν ἐρχομένην Κυριακήν. «Καὶ ἡμεῖς, λέγει, εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ.» (1)

Ἡ πλήρης δικαίωσις, ἡ ἀθώωσις οὐ μόνον ἀπὸ τῶν προπατορικοῦ, αἱρετικῶν ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ προπατορικοῦ, ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, διότι ἡ ἐκ ταύτης Χριστιανικὴ ἀγάπη εἶνε τὸ πλήρωμα παντὸς τοῦ νόμου, τοῦ ὁποίου ἡ σκιὰ παρῆλθε, τῆς χάριτος ἐλθούσης, ὡς ψάλλει ὁ ὑμνῳδός.

Οἱ ἄνθρωποι οἱ μὴ ἐγκύψαντες εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, οἱ μὴ γευσάμενοι τοῦ μάννα τῆς θεσπεσίου διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, οἱ οὐδέποτε παρακολουθήσαντες τὴν τελειότητα καὶ τὸ ὕψος τοῦ Χριστιανικοῦ βίου, ἐπαινοῦσιν ὡς ἀνθρώπους σπουδαίας ἀρετῆς ὑποκείμενα, τῶν ὁποίων ἡ ἰδιοτέλεια καὶ τὸ σκανδαλῶδες φωρῶνται ἀνὰ πᾶν βῆμα τῆς ἀναστροφῆς των ἐν τῇ κοινωνίᾳ· καὶ τοῦτο, διότι εἶδον μίαν ὑποκριτικὴν ἀρετήν, μίαν ἐλεημοσύνην πρὸς τὸ σῶμα, ἡ ὁποία διενεργεῖται ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀπάτης πρὸς λῆστευσιν τῆς ψυχῆς τοῦ δῆθεν εὐεργετουμένου θύματος. Ὁ Μασσόνος, ὁ συνάδελφός του ὁ ἄθεος, καὶ πᾶς πιθηκολόγος ὑλιστὴς ὄχι μόνον στερεῖται τοῦ πληρώματος τοῦ νόμου τῆς ἀγάπης, ἀλλ' οὐδὲ ἀντιλαμβάνεται τί θὰ εἴπῃ ἀληθ-

(1) Γαλ. Β'. 17.

θῆς ἀγάπη, τί θὰ εἴπῃ εὐθύνη διὰ τὸν σκανδαλισμὸν ἑνὸς τῶν ἐλαχίστων ἀνθρώπων, ἢ τί θὰ εἴπῃ θυσία καὶ αὐταπάρνησις ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ὠφελείας καὶ τῆς καθόλου σωτηρίας τῶν ἄλλων.

Ὅστις θέλει νὰ δοκιμάσῃ τὴν εἰρημένην ἀλήθειαν ἂς πλησιάσῃ ἕνα φαινόμενον ἠθικόν, ἀλλὰ ψυχρὸν περὶ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ ἕνα κατ' ἐπίγνωσιν Χριστιανόν, καὶ θὰ ἴδῃ πόσοι κεκρυμμένοι ἀδάμαντες κρύπτονται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Χριστιανοῦ, πόση δηλαδὴ προσοχὴ καὶ πόση σοφία εἰς πᾶν αὐτῶν διάβημα, ἐνῷ τοὐναντίον ἀναστρεφόμενος καθ' ἡμέραν θέλει ἀνακαλύπτῃ ἐν τῷ ἀτόμῳ τοῦ ἐκτὸς τοῦ Χριστοῦ φαινομένου ἐναρέτου ἀναρίθμητα ἐλαττώματα καὶ τὸν ἀναπόφευκτον τοῖς τοιούτοις ἠθικὸν βόρβορον, ἐπὶ τέλους δὲ θὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι τελεία ἀρετὴ ἐκτὸς τοῦ Χριστοῦ εἶνε φύσει ἀδύνατον πρᾶγμα, διότι τὰ διαυγῆ ὕδατα ἀντλοῦνται ἀπὸ καθαρὰς πηγάς, ἐνῷ οἱ μακρὰν τοῦ Ἰησοῦ ἀντλοῦσιν ἀπὸ βούρκους, αἱ δὲ ἀρεταὶ αὐτῶν, αἵτινες φαίνονται μακρόθεν ὡς θησαυροὶ λαμπροί, ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐξεταζόμενοι ἀνακαλύπτονται ἄνθρακες.

Ἐξάπαντος, ἀγαπητοὶ ἀναγνῶσται, μόνον αὐτὸς ὅστις ἔχει τὸ Ἱερ. Εὐαγγέλιον ὡς καθρέπτην τοῦ βίου του δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ψυχήν του χωρὶς κηλῖδας καὶ μελανώματα, διότι ὅπως ἡ τελειότης, τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης, οὕτω πως καὶ ὁ πράγματι ἠθικὸς βίος καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γνώσεως καὶ πιστῆς ἐφαρμογῆς τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς[1].

ΑΙ ΑΡΧΑΙ

ΗΤΟΙ

ΑΙ ΚΥΡΙΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ

ΕΦ' ΩΝ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ
ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΝΑΤΟΛ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ

(Συνέχεια· ἴδε ἀριθ. 148)

§ 22. Ἐξετάζοντες τὸ ἔργον τῶν Συνόδων ὑπὸ τὴν ἔποψιν τὴν νομοθετικὴν πρὸς προαγωγὴν ἐν γένει τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, βλέπομεν ἐν τούτῳ τηλικοῦτον ἐπιστημονικῆς ὕλης πλῆθος πρὸς ἀνέγερσιν μεγαλοπρεποῦς ὄντως μεγάρου τῆς ἐπιστήμης τοῦ Δικαίου τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὅσον οὐδεμία τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν δύναται νὰ δείξῃ.[2] Θαυμαστὴ τῇ ἀληθείᾳ φαίνεται ἡμῖν ἡ μέριμνα καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῶν θεοφόρων τούτων ἀνδρῶν πρὸς διευθέτησιν καὶ διακανόνισιν παντὸς σχεδὸν ζητήματος, συντείνοντος εἰς τὴν πολιτείαν, τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν βίον τῶν παραδεχομένων τὰς ἐν ταύτῃ διδασκομένας σωτηρίους ἀληθείας. Ἡ ἀκριβὴς ὅμως περιγραφὴ τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου τῶν ἱερῶν Συνόδων, τῶν τε οἰκουμενικῶν καὶ τῶν τοπικῶν, ὡς καὶ τῶν ἑρμηνευτικῶν παραινέσεων καὶ κανονικῶν ἐπιστολῶν τῶν ἁγίων Πατέρων, κεῖται ἔξω τῶν ὁρίων τῆς παρούσης Πραγματείας καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν πηγῶν τοῦ Δικαίου. Ἐνταῦθα δὲ σκοποῦμεν μόνον νὰ ὑποδείξωμεν, ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Μαθητῶν αὐτοῦ καταβληθεῖσαι βάσεις τοῦ Δικαίου τῆς Ἐκκλησίας ἀνεπτύχθησαν καὶ συνετελέσθησαν ὑπὸ τῆς μεγάλης παρεμ-

(1) Σ. Τὸ παρὸν ἄρθρον ἔγραψα ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Μετεώρων τῆς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς «Ἁγίας Τριάδος» τιμωμένης, ἔνθα διενυκτέρευσα τὴν 9 Ὀκτωβρίου. Προσεχῶς ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ ἐπαρχιακοῦ Κηρύγματος θέλω σημειώσει χρονογραφικῶς τὰς ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τῶν Μετεώρων ἐντυπώσεις μου.

(2) Ἡ Συλλογὴ πάντων τῶν συνοδικῶν κανόνων καὶ τῶν κανονικῶν ἐπιστολῶν τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐγένετο κυρίως ὑπὸ τοῦ μεγάλου Φωτίου («καλὸν ἡγησάμενος, λέγει ὁ μέγας οὗτος Πατριάρχης, ἐν ταὐτῷ μνημονεῦσαι καὶ τὰ παρά τινων ἁγίων Πατέρων ἰδιαζόντως ἐν ἐπιστολαῖς, πεύσεσί τε καὶ ἀποκρίσεσιν, εὐσεβῶς εἰρημένα καὶ τινα τρόπον κανόνος τύπον παρέχεσθαι δυνάμενα. Οὐκ ἀγνοῶν μέν, ὡς καὶ τοῖς μεγάλοις Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ δοκεῖ, χρῆναι κανόνας ἐκκλησιαστικοὺς ἐκείνους λέγειν τε καὶ κρίνειν, οὓς οὐ μόνον καθ' ἑαυτόν τις, ἀλλὰ πλείους ἅγιοι Πατέρες εἰς ταὐτὸν συνελθόντες κοινῇ γνώμῃ καὶ μεμεριμνημένῃ βασάνῳ διετάξαντο· λογισάμενος δὲ τὰς τοιαύτας τῶν διδασκάλων ἐκθέσεις ἢ περὶ τῶν ἤδη συνοδικῶς εἰρημένων εἶναι καὶ πάντως χρήσιμόν τι συνεισάγειν ἐκείναις τῇ σαφηνείᾳ τῶν, ὡς εἰκός, τισι δυσκαταλήπτων εἶναι δοξάντων, ἢ παντελῶς αὐτὰς περί τινων ὑπάρχειν καινῶν, οὐδαμῶς κατὰ λέξιν ἢ νοῦν ἐμφαινομένων ταῖς ἀναγεγραμμέναις συνοδικαῖς ζητήσεσί τε καὶ τομαῖς, καὶ δύνασθαι τοὺς ἐπί τισι τοιούτοις κρίνειν λαχόντας ἔκ τε τῆς τῶν προσώπων ἀξιοπιστίας, ἔκ τε τοῦ πνευματικοῦ φωτός, τοῦ κατ' ἐνέργειαν Θεοῦ τοῖς εἰρημένοις ἐπαστράπτοντος, οὐ μόνον ἀνεγκλήτους, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπαινουμένας ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις»). Ὁ μέγας Φώτιος, ὡς ἄλλος Τριβωνιανός, συνεκρότησεν ἓν ἕτερον Corpus juris, τὸ Σύνταγμα τῶν κανόνων, ὡς ὁ ἴδιος ἀπεκάλεσεν αὐτὸ ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τοῦ ὅλου ἔργου, παραβαλὼν ἅμα τοῦτο πρὸς τὰ πολιτικὰ νόμιμα ἐν τῷ Νομοκάνονι αὐτοῦ («Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ νομικάς τινας ῥήσεις ὁ νῦν εἰρημένος τοῦ βιβλίου πόνος, αἳ τοῖς ἱεροῖς συμφθέγγονται κανόσιν, οὐδὲ τὴν τούτων παράθεσιν ἀτιμάσας ταῖς ἱερολογίαις συνέζευξεν») Τοῦ Συντάγματος τούτου τῶν κανόνων ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις (1672) ἀρίστην ἔκδοσιν ἐποιήσατο κυρίως ὁ Ἄγγλος William Beveridge, πρεσβύτερος τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, φιλόλογος καὶ θεολόγος ἐκ τῶν ἀρίστων καὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας φίλος εἰλικρινὴς καὶ μέγας θαυμαστής, ὡς ἄνω ἐσημειώσαμεν. Ἐπέγραψε δὲ τὸ ἔργον αὐτοῦ οὕτως· Συνοδικὸν sive Pandectae Canonum SS, Apostolorum et Caciliorum ab Ecclesia Graeca receptorum, nec non Canonicarum SS. Patrum Epistolarum; una cum scholiis antiquorum singulis eorum annexis, et scriptis aliis huc spectantibus; quorum plurima e Bibliothecae Bodleianae aliarumque MSS. Codicibus nunc primum edita; reliqua cum iisdem MSS. summa fide et diligentia collata. Totum opus in duos tomos divisum, Guilielmus Beveregius, Ecclesiae Anglicanae Presbyter, recensuit, Prolegomenis munivit, et annotationibus auxit. Oxonii, Theatro Sheldoniano, sumptibus Guilielmi Wells et Roberti Scott Bibliopolae. Londini MDCLXXII. Ἀνατύπωσιν τῶν Πανδεκτῶν τούτων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, συμπεπληρωμένην καὶ ἐπηυξημένην, ἐποιήσαντο δύο ἡμέτεροι διακεκριμένοι νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἀοίδιμοι Γ. Ῥάλλης καὶ Μ. Ποτλῆς, ἐν τόμοις 6, Ἀθήνησι 1852—59. Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐκδόσεσι ταύταις πλὴν τοῦ Νομοκάνονος καὶ τοῦ Συντάγματος τοῦ Φωτίου περιέχεται καὶ τὸ σύντομον Σύνταγμα Ματθαίου τοῦ Βλαστάρεως, ὅπερ τῆς συντομίας αὐτοῦ ταύτης ἕνεκεν εὐχρηστότατον ἐγένετο τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἡ Ἑξάβιβλος καλουμένη τοῦ Ἀρμενοπούλου τοῖς πολιτικοῖς δικαστηρίοις.

βολῆς τῶν θεηγόρων τοῦ Κυρίου ὁπλιτῶν, ἐφ' οἷς ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία σεμνύνεται καὶ τὴν γνώμην αὐτῶν ζητεῖ ἐν πάσῃ τοῦ βίου αὐτῆς περιστάσει καὶ ἐπιχειρήσει.

Δ'. Ὁ κλῆρος καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

§ 23. Ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία πρὸς τήρησιν καὶ φρούρησιν τῶν ὑπὸ τοῦ θείου Ἱδρυτοῦ ἀνατεθειμένων αὐτῇ εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν καὶ τῆς ἑρμηνευούσης καὶ διασαφηνιζούσης ταύτας ἱερᾶς παραδόσεως, κέκτηται ἰδιαιτέραν τινὰ προσώπων τάξιν, ἥτις καλεῖται ὁ κλῆρος,[1] οἱ κληρικοί, τὸ ἱερατεῖον, οἱ ἱερεῖς, ἡ ἱεραρχία τοῦ κλήρου (ordo, sacerdotium, sacerdotes, hierarchia ordinis, ἀγγλιστὶ the clergy, the clergymen, γερμανιστὶ das priesterthum, die priester etc.). Ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσώπων τούτων ἐγένετο, ὡς ἄνω εἴρηται, ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες ἀνέθεντο αὐτοῖς τὸ ἑαυτῶν ἔργον καὶ παρήγγειλαν «τηρῆσαι τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.»[2]

§ 24. Ὅπως ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, φανερωθεὶς πολλάκις τοῖς ἕνδεκα, ἐδίδαξεν αὐτοὺς τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐστήριξεν αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας καί, τέλος, ἐπανερχόμενος εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Πατρός, ἐνετείλατο αὐτοῖς νὰ διδάξωσι τὰ ἔθνη τὴν σωτήριον ταύτην ἀλήθειαν,[3] οὕτω καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, μέλλοντες νὰ ἀπέλθωσιν ἐκ τοῦ κόσμου, παρεσκεύασαν τοὺς διαδόχους αὐτῶν καὶ κατέστησαν αὐτοὺς φρουροὺς ὑπευθύνους ἐνώπιον τοῦ δικαίου Κριτοῦ, ἵνα μὴ μιάνωσι τὸ δοθὲν αὐτοῖς χάρισμα, ἀλλὰ δράσωσιν ἐν τούτῳ καί, τέλος, νὰ μεταδώσωσιν αὐτὸ ἁγνὸν καὶ ἀκέραιον τοῖς αὐτοὺς διαδεξομένοις.

§ 25. Κατὰ ταῦτα ἡ τάξις τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἁπλῶς μόνον ὡς κοινή τις τάξις ὑπαλλήλων, οἷα ἡ τῶν τῆς Πολιτείας,[4] ἀλλ' ὡς τις κεκτημένη ἀποστολὴν ὑψηλοτέραν καὶ κατ' ἀκολουθίαν χαρίσματα ὑπέρτερα τῶν τῶν λοιπῶν τῆς κοινωνίας ἐν γένει ἐπιμελητῶν καὶ τελειοποιῶν. Τὴν πίστιν δὲ ταύτην τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀσπάζεται καὶ ἡ δυτική, ἥτις ὅμως, ὡς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ῥηθήσεται (ΙΑ) ὑπερηκόντισε τὰ ἐσκαμμένα, ἀφελοῦσα τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐθεντίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ὑπέρτατον κῦρος τῶν Συνόδων, ὅπως προαγάγῃ καὶ δογματίσῃ τὴν ὑπὸ χριστιανικὴν ἔποψιν ἐσφαλμένην ἀρχὴν τῆς παπικῆς μονοκρατορίας καὶ τὸ ταύτης ἀλάθητον.

(Ἀκολουθεῖ).

Δημήτριος Ζωμπολίδης.

(1) Τὸ ἔτυμον τοῦ ὅρου τούτου καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λειτουργῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀμφισβητεῖται. Τινὲς μὲν ἐνόμισαν, ὡς λέγει ὁ Walter (Ἐγχειρίδ. ἐκκλησ. Δικαίου κλ. § 20, ἔκδ. 14, 1871) ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Ματθίας, ὁ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων συναπόστολος καταστάς, ἐξελέγη πρῶτος διὰ τοῦ κλήρου (Πράξ. α'. 26) ἐτηρήθη ὁ ὅρος οὗτος ἐν γένει διὰ τὴν ἱερωσύνην (Augustinus (+430) in Psalm. XLVII· cleros et clericos hinc appellatos puto, — quia Matthias sorte electus est, quem primum per Apostolos legimus ordinatum. Ὅρα Corporis juris canonici canon I. Dinstinct. XXI (Isidor. c. anno 630). Ἕτεροι δὲ παρῆγον τὸν ὅρον τοῦτον ἐκ τῆς παρ' Ἰουδαίοις ἱερατικῆς φυλῆς τῶν Λευϊτῶν. Ἐπειδὴ δηλονότι κατὰ τὴν διανομὴν τῆς γῆς Χαναὰν οὐδὲν μέρος (κλῆρος) γῆς ὡρίσθη τῇ φυλῇ ταύτῃ, ἔζη δ' αὕτη ἐκ τῆς δεκάτης, ἣν αἱ ἄλλαι φυλαὶ ἀπέφερον αὐτῇ, διὰ τοῦτο ἡ φυλή, ἡ ἐπιφυλάξασα ἑαυτῇ τὸν Θεὸν ὡς κληρονομίαν, ὠνομάσθη κλῆρος. (Ἀριθμ. ιη'. 20. Δευτερον. ιη'. 1, 2) ἡ προσωνυμία δ' αὕτη βραδύτερον μετηνέχθη καὶ ἐπὶ τὸ χριστιανικὸν ἱερατεῖον (Corporis juris canonici canon 5, Causa XII, Quaestio I (Hieronymus anno 392), canon 7 eodem).

Ἀνερχόμενοι ὅμως εἰς τὴν πρώτην χρῆσιν τοῦ ὅρου τούτου παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, εὑρίσκομεν ὅτι οὗτοι ὠνόμαζον κλήρους τὰ τεμάχια τῆς κατακτωμένης καὶ διανεμομένης γῆς, ἅτινα τοῖς ἀποίκοις διὰ κλήρου ἐδίδοντο. Ἐκάλουν δὲ τὰς γαίας ταύτας κληρουχίας καὶ τοὺς ἀποίκους κληρούχους. Ὁ ὅρος λοιπὸν οὗτος ἐν τῇ χριστιανικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ, πνευματικῶς ἐφαρμοζόμενος, σημαίνει τὸν διὰ τῆς θείας χάριτος κτώμενόν τι, τὸν παρὰ Θεοῦ ἀξιούμενον πνευματικῆς τινος τιμῆς ἢ δωρεᾶς. Οὕτως ἐν Πράξ. α'. 17, 25 Πρὸς Κολοσσ. α'. 12. Πρὸς Ἐφεσ. α'. 11. Α'. Πέτρου ε'. 3. Ὅπως δὲ οἱ ὅροι, ἐκκλησία, λειτουργία κλ. μετέβαλον ἐν τῷ Χριστιανισμῷ τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν σημασίαν ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον, οὕτω καὶ ὁ ὅρος κλῆρος.

(2) Α'. Πρὸς Τιμόθ. ς'. 14 καὶ ἀλλαχοῦ.

(3) Ματθ. κη'. 19—20. Μάρκ. ις'. 14—18.

(4) Εἴθε ὁ παρ' ἡμῖν κλῆρος νὰ ἀπετέλει καὶ τοιαύτην κἂν τάξιν! Μόνον παρὰ τοῖς Ἄγγλοις ὁ κλῆρος κέκτηται τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτιθεμένην σημασίαν καὶ ἀξίαν. Ἄγγλος ἱερεὺς εἶναι πρόσωπον ἀληθῶς ὑπέρτατον καὶ ποθεινότατον ἐν πάσῃ οἰκογενείᾳ καὶ ἀναστροφῇ ἀνθρώπων.

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ.

ΠΙΣΤΕΥΣΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

πλήρης ἐνδιαφέροντος καὶ ποικίλων περιπετειῶν,
καὶ Ἔκθεσις πασῶν τῶν Προφητειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης
περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

ὑπὸ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΑΜΒΡΑΖΗ
καθηγητοῦ

ΜΕΡΟΣ Α'

Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ—ΙΜΜΑΝΟΥΕΛ

(Συνέχεια, ἴδε ἀριθ. 140).

Ὁ Ἰσαὰκ ἔμεινεν ἐπί τινα λεπτὰ ἄφωνος. Ὑψώσας δ' ἔπειτα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Οὐρανὸν ἀνέκραξεν ἑβραϊστὶ καὶ ἑλληνιστί:

— Ἀτὰ Ἰμμανουὲλ Μασσίαχ! Ὦ Σύ, Ἐμμανουὴλ Βασιλεῦ! Καβὼδ Γισραέλ! Δόξα τοῦ Ἰσραήλ! Ὃν ὁ μισητὸς ἐγὼ ἄχρι τοῦδε ἐμίσουν, ὃν ὁ τυφλὸς ἐγὼ ἕως τώρα παρεγνώρισα. Ἐλπὶς καὶ ὑπόσχεσις τοῦ Ἀδοναγὶ Τσεβαώθ,

δός μοι ὀφθαλμοὺς νὰ σὲ ἴδω! Ἀφαίρεσον, Ἐλ ἐλγρόν! τὸ πυκνὸν κάλυμμα τῆς ταλαιπωρίας ἐκ τῶν ἐσκοτισμένων ὀφθαλμῶν μου, ὡς ὀφείλεσας τοῦ ὁμαίου μου Σαοὺλ (Παύλου), καὶ κατάστησόν με ὡς ἐκεῖνον! ὦ Ἐλ—Γκιμπάρ! ὦ Ἐλ Σαδάγ, ὦ Ἰμμανουήλ! Σύσον τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, ὦ ἐλπὶς τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῶν Πατέρων! Καθὼδ Γισραήλ! δέξαι κἀμὲ τὸν μέχρι τοῦδε, ἀγνοίας ἕνεκεν, διώκτην Σου! ....

Ὁ Ἰσαὰκ ἠγέρθη τότε.

Ἠγέρθη, γαλήνιος καὶ εὐδαίμων.

Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπήστραπεν· ἠκτινοβόλει ἐξ ἐσωτερικῆς εὐχαριστήσεως καὶ χαρᾶς.

Ἐνόμιζέ τις, ὅτι θεῖον τι κατηύγαζε τὴν μορφὴν αὐτοῦ.

Ἡ μετὰ νηστησίμων φαγητῶν λιτή μου τράπεζα ἦτο ἑτοίμη.

Ἐκαθήσαμεν.

Τοῦ υἱοῦ μου Ἀδριανοῦ ἀπαγγέλλοντος τὴν Κυριακὴν προσευχήν, ὁ Ἰσαὰκ τὸ πρῶτον ἤδη ἐποιήσατο τρίς, μετὰ μεγίστης εὐλαβείας, τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

Καίτοι ὑπῆρχε διὰ τὸν Ἰσαὰκ ἰδιαίτερον φαγητόν, οὔτ' ἔθιξεν αὐτό.

— Ἐπιθυμῶ, ἔλεγε, νὰ ἑορτάσω ἐν νηστείᾳ τὴν γέννησιν τοῦ Ἐμμανουήλ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναγέννησίν μου. Ἤμην νεκρὸς πνευματικῶς. Τώρα αἰσθάνομαι νέαν ζωήν. Τώρα καταγνῶ τὸ Τωρά. Τώρα ἐξηγῶ ὅσα ἄλλοτέ μοι ἐφαίνοντο σκοτεινότατα ....

Διηγήθη ἡμῖν τότε, πῶς ὅλως ἀσυνειδήτως ἐμελέτα τὰς Γραφάς.

Μᾶς εἶπεν, ὅτι ἐπεχείρησέ ποτε νὰ μελετήσῃ εἰς τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν τὸ *Μπεριθ Χαδεσὰ* (τὴν Καινὴν Διαθήκην)· ἡ καρδία αὐτοῦ εἰλκύετο, ἔλεγεν, εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς, ἀλλὰ πρόληψις φοβερὰ ἐκ παίδων, καὶ φανατισμὸς καὶ ἀποστροφὴ πρὸς πᾶν ὅ,τι χριστιανικὸν τὸν ἀπεμάκρυνον τῆς μελέτης ἐκείνης.

Διηγήθη προσέτι, ὅτι ὁ Ῥαββῖνος Χαγίμ, εὑρὼν αὐτόν ποτε ἀντιπαραθάλλοντα, περιεργίας ἕνεκεν, καὶ συγκρίνοντα χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης πρὸς χωρία τῆς Παλαιᾶς, οὐ μόνον ἐμέμφθη καὶ ἐπέπληξεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ κατήγγειλεν.

Ἐκινδύνευσε δὲ τότε πολὺ ὁ Ἰσαάκ.

Καὶ ἄλλα πολλὰ σχετικὰ διηγήθη ἡμῖν. Τὴν ἑπομένην προὔπεμψα τὸν Ἰσαὰκ μέχρι τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ. Μὲ παρεκάλεσε νὰ προσεύχωμαι ὑπὲρ αὐτοῦ.

Διέγραψέ μοι τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ πορείαν, καθ' ἣν σκοπεῖ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν Χριστὸν ὄχι μόνος, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν φίλων καὶ ἐνοριτῶν του. Ὑπισχνούμενος δέ, ὅτι λεπτομερῶς θέλει μοι γράψει πάντα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, πολλάκις μ' ἀπεχαιρέτισε δακρύων, δακρύων δάκρυα χαρᾶς, διότι εἶχεν ἤδη, ἐν Κορίνθῳ γνωρίσει τὴν ἀλήθειαν.

Ἤδη ὀξὺς συριγμὸς ἠκούετο.

Ὁ σιδηρόδρομος ἀνεχώρησε διὰ τὰς Πάτρας.

Καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἀνεχώρει, ἀφοῦ πολλάκις διὰ τῆς χειρὸς ἐποίει μοι νεύματα ἀποχαιρετισμοῦ ἀδελφικοῦ.

Ἐπί τινα δευτερόλεπτα ἔβλεπον τὴν χεῖρα αὐτοῦ κινουμένην ....

Ὡς ἀστραπὴ ἔπειτα ἐξηφανίσθη ... ὁ σιδηρόδρομος παρίστα δράκοντα πυριφλεγέθη, οὗ τοὺς ἑλιγμοὺς μόνον τοὺς ὀφιοειδεῖς τοῦ πελωρίου σώματος καὶ τὴν οὐρὰν αὐτοῦ ἔβλεπον.

Εἶτα καὶ ἡ σκιὰ αὐτοῦ ἐξηφανίσθη.

Ὁ Ἰσαὰκ ἀνεχώρησε.

Τέλος τοῦ Α'. Μέρους.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Ἀρκετὸς εἶχεν ἤδη παρέλθει χρόνος ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἰσαάκ.

Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα πολλάκις εἴχομεν ἐνθυμηθῆ αὐτόν, καὶ πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ αὐτοῦ.

Ἡ οἰκογένειά μου, γενομένη μάρτυς τῆς εἰλικρινοῦς αὐτοῦ ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Χριστόν, ἐπιστροφῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς, διότι ἐγένετο μετὰ προηγουμένην ἔρευναν τῶν Ἁγίων Γραφῶν, ἐπιστημονικὴν συζήτησιν καὶ βαθεῖαν ἐξέτασιν τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας, ἐπεθύμει, καὶ δικαίως, νὰ γνωρίζῃ, τί ἀπέγεινεν ὁ Ἰσαάκ.

Πολλάκις, ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς ἀγορᾶς, μὲ ἠρώτων τὰ τέκνα μου, ἂν εἶχε γράψει ὁ Ἰσαάκ.

— Ὄχι! ἀπεκρινόμην περιλύπως, ὄχι! τίποτε· οὐδεμία ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ Ἰσαάκ. Οὕτω διήρχοντο αἱ ἡμέραι, καὶ ἐλυπούμην πολὺ διὰ τὴν σιωπὴν τοῦ Ἰσαάκ, ἀγνοῶν τί εἶχεν ἀπογίνει.

Πολλαὶ ὑποψίαι διήρχοντο τοῦ νοῦ μου, καὶ ἐβασάνιζον αὐτὸν ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης.

Τέλος ἔλαβον τὴν ἑξῆς ἐπιστολὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἣν καὶ μετὰ παλμῶν καρδίας ἀπεσφράγισα ....

Ἦτο ἐπιστολὴ τοῦ Ἰσαάκ.

Καταχωρίζω αὐτὴν ἐνταῦθα ὁλόκληρον ὡς ἔχει.

(ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΗΣ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,,

ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

(Κατὰ μετάφρασιν Κρυσταλλίας Δασκαλοπούλου)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ἀριθ. 146).

Ἰανουάριος 18....

Ἐπεσκέφθημεν σήμερον μετὰ τοῦ πατρός μου μίαν τῶν συγγενῶν μας, τὴν ὁποίαν βλέπομεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν.

Τὴν εὕρομεν φιλόφρονα ὡς πάντοτε, πλὴν συγκεκινημένην, ἐρυθρὰν καὶ τεταραγμένην, ὡς ἐὰν ὑπέστη σοβαράν τινα σύγχυσιν. Εἶχον μόλις καθήσῃ, ὅτε ὑπόκωφος λυγμὸς εἵλκυσε τὴν προσοχήν μου· ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς μου πρό τινα γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ εἶδον ἡμικεκρυμμένην εἰς τὴν σκιὰν τὴν μικρὰν θυγατέρα της Ἔμμαν, μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον, εἰς προφανῆ στάσιν τιμωρίας. «Συγγνώμην, μητέρα! εἶπε, στρέψασα τὸ κατὰ ἡμᾶς τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν μητέρα της.—Ὄχι, δεσποινίς, ἀπήντησεν ἡ μήτηρ της, πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου νὰ τελειώσῃς τὴν τιμωρίαν σου.»

Καὶ λέγουσα τὰς λέξεις ταύτας ἔλαβεν ἀποτόμως ἐκ τῆς χειρὸς τὴν μικρὰν κόρην κλαίουσαν, καὶ τὴν ἔσυρε πρὸς τὴν θύραν· ἔπειτα ἐπανῆλθε πρὸς ἡμᾶς καὶ: «Συγγνώμην, εἶπεν ἀλλ' ἀργότερα θὰ ἐννοήσῃς, Ἰσαβέλλα, τί εἶνε τὰ παιδιά! διὰ νὰ τὰ παιδαγωγήσῃ τις, χρειάζεται εὐστάθε αν χαρακτῆρος.— Ἀλλὰ τί ἔκαμεν ἡ πτωχὴ μικρά; ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου μὲ τὴν συνήθη του ἐπιείκειαν καὶ γλυκύτητα. — Ὦ! Θέ μου! Ἔσπασε κᾶτι, τὸ ὁποῖον ὑπερβολικὰ μοῦ ἤρεσκεν . . , Ἰδέτε!»

Καὶ μᾶς ἔδειξεν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὰ πειστήρια τοῦ ἐγκλήματος. Τὸ πτιδίον εἶχε θραύσῃ ὡράϊον κρυστάλλινον κύπελλον, καὶ τὰ διεσκορπισμένα τεμάχια αὐτοῦ ἔμενον ἀκόμη ἐκεῖ ....

«Τὴν ἐπέπληξα πολύ, ἐξηκολούθησεν ἡ ἐξαδέλφη μου, ἐκείνη ἔκλαυσεν· ἠθέλησα νὰ τὴν τιμωρήσω· ἀντέστη· τέλος τὸ κατώρθωσα, διότι ἔπρεπε νὰ ὑπακούσῃ.

«Ἀλλ' ἡ Ἔμμα ἔπταισεν ἐκ προθέσεως; ἠρώτησε πάλιν ὁ πατήρ μου. — Ὦ ὄχι, ἐξ ἀπροσεξίας· ἡ Ἔμμα δὲν εἶνε κακὸ παιδί.»

Ἠλλάξαμεν ὁμιλίαν καὶ μετά τινα λεπτὰ ἀπεσύρθημεν.

«Λοιπὸν Ἰσαβέλλα, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, πῶς σοῦ ἐφάνη αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς παιδαγωγίας; — Θέ μου, ἀπεκρίθην, νομίζω ὅτι ἡ σκηνή, εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθημεν, δὲν ἦτο τιμωρία πρὸς διόρθωσιν τοῦ παιδίου, ἀλλ' ἐκδίκησις. — Ἀκριβῶς· ἡ κ. Βελλὲ δὲν ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ ἐν πταῖσμα, ἀλλὰ νὰ ἐκδικήσῃ ἑαυτὴν διὰ τὴν λύπην, ἣν ἡ Ἔμμα τῇ ἐπροξένησε. Τοῦτο εἶνε σφάλμα πολὺ κοινόν. Πόσους καλοὺς γονεῖς δὲν εἶδον νὰ παρέρχωνται χωρὶς λέξιν σπουδαῖα πταίσματα, νὰ κλείουν τοὶς ὀφθαλμοὺς εἰς ὀλοφάνερα ἐλαττώματα, νὰ ἐπιδοκιμάζουν σχεδὸν τὸ ψεῦδος, τὴν ὀργήν, τὴν ζηλοτυπίαν, ἅτινα ἀναπτύσσονται εἰς τὰ τέκνα των, καὶ νὰ ἐπιπλήττουν, καὶ νὰ τιμωροῦν ἀμειλίκτως, διότι τὸ πτωχὸν παιδίον ἐθορύβησε καθ' ἣν στιγμὴν ἡ μήτηρ του δὲν εὑρίσκετο εἰς καλὴν διάθεσιν, διότι συνέβη νὰ συντρίψῃ σκεῦος ἐκ πορσελάνης, ἢ νὰ δρέψῃ ἓν ἄνθος· μικρὰ λάθη τῆς ἡλικίας του, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἤρκει φιλόστοργος καὶ γλυκεῖα παρατήρησις! Ὦ παιδαγωγοί κακοί! ἐγωϊσταί, οἵτινες δὲν ἐννοοῦν νὰ χάσουν τὴν ἀνάπαυσίν των, ὅταν πρόκειται διὰ τὴν καρδίαν, δι.ὰ τὸ μέλλον τῶν τέκνων των, ἀλλ' οἵτινες ἐπιπλήττουν, ἀλλ' οἵτινες χαλοῦν κόσμον, ὅταν μία ἀθῶα ἀπροσεξία τοῖς ἐπροξένησε τὴν παραμικρὰν ζημίαν, ἢ ἐλαφρός τις θόρυβος τοῖς ἐτάραξε τὰ εὐαίσθητα νεῦρα. — Ἀλλά, πάτερ μου, εἶπον, ἐγώ, τί πρέπει νὰ γίνῃ; ποία εἶνε ἡ καλλιτέρα μέθοδος ἀνατροφῆς παιδίου;—Πρῶτον, κόρη μου, παντοῦ καὶ πάντοτε πρέπει νὰ δίδωμεν ἡμεῖς τὸ καλὸν παράδειγμα, νὰ γινώμεθα ἡμεῖς οὐ-

τοὶ ὅσῳ τὸ δυνατὸν καλλίτεροι, ὅπως καὶ τὸ τέκνον μας γίνῃ καλόν· νὰ μὴ συγχωρῶμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς οὔτε ἐπὶ παρουσίᾳ του, οὔτε ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του ὅ,τι τῷ ἀπαγορεύομεν, δηλ. τὸ ψεῦδος, τὴν ὀργήν, καὶ τὰ ἄλλα κακὰ ἐλαττώματα· νὰ ἐπιτηρῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅπως καλλίτερον ἐπιδρῶμεν εἰς αὐτό, ἰδοὺ τὸ μέγα ἀξίωμα τῆς ἀγωγῆς· κατὰ δεύτερον λόγον νὰ προσέχωμεν κυρίως εἰς τὴν διάπλασιν τῆς καρδίας, εἰς τὸ θθικὸν μέρος τοῦ πλάσματος, ὅπερ ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς χεῖρας πατρὸς καὶ μητρός, καὶ διὰ τῆς πλέον ἀγρύπνου προσοχῆς νὰ προσπαθήσωμεν ν' ἀνακαλύψωμεν τὰς καλὰς καὶ τὰς κακὰς κλίσεις τῆς καρδίας ἐκείνης, ὅπως ἀναπτύξωμεν τὰς μέν, καταπνίξωμεν δὲ ἄνευ ἐλέους τὰς ἄλλας. Καὶ τρίτον νὰ εἴμεθα ἤρεμοι· ἐνθυμεῖσαι, ὅτι ἡ Ἁγία Γραφὴ λέγει ὅτι ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἣν ὁ Μωϋσῆς ἤκουσεν, ὡμοίαζεν ὡς ἐλαφρὰ ἀνέμου πνοή· τίποτε καλὸν δὲν δύναται νὰ προκύψῃ ἐκεῖ ὅπου μαίνεται ἡ τρικυμία τῶν παθῶν, οὔτε εἰς οἶκον ταραχῆς καὶ θορύβου. Ἡ ὁρμὴ τῆς παραφορᾶς, ἡ ἐξέγερσις τοῦ τέκνου σου θὰ ἐ.μηδενισθῶσι πρὸ τῆς ἰδικῆς σου ἀταραξίας. — Εἶνε δύσκολον, πολὺ δύσκολον, εἶπον χαμηλοφώνως. — *Τὰ καλὰ κόποις κτῶνται*, ἀπεκρίθη ἡσύχως ὁ πατήρ μου· θέλεις τὴν εὐτυχίαν, θέλεις τὸ θθικὸν μεγαλεῖον τοῦ Ῥοβέρτου; — Βεβαίως ναί! ἀνέκραξα. — Τότε δὲν θὰ εὕρῃς τίποτε πολὺ δύσκολον· οὔτε ἡ ἰδική σου τελειοποίησις, οὔτε ἡ ἄγρυπνος προσοχή, οὔτε ἡ ἠρεμία θὰ σοι φανοῦν δυσκολοκατόρθωτα, ὅταν θέλῃς νὰ ἀναθρέψῃς καλῶς τὸν υἱόν σου. Ἐπκέφθης ποτὲ τί σημαίνει ἡ λέξις *ἀνατρέφω*; — Τελειοποιῶ, ἀπεκρίθην. — Ναί· ἡ λέξις *ἀνατρέφω*; — Τελειοποιῶ, ἀπεκρίθην. — Ναί· ὄχι μόνον ν' ἀνυψώσῃς ἐκ τῆς γῆς τὸ σῶμα τοῦ παιδίου, ὡ; ἔκαμνεν ὁ Ῥωμαῖος πατὴρ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὁποίου κατέθετον τὸ νεογέννητον, ἀλλὰ νὰ ἀνυψώσῃς τὴν ψυχήν του· νὰ τὴν ἀνυψώσῃς πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸ ἀγαθόν, πρὸς τὴν αὐταπάρνησιν, πρὸς τὴν γνῶσιν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς θυσίας, νὰ τὸ κάμῃς τέλος ἄνθρωπον γνωρίζοντα νὰ προσεύχηται, νὰ ἐργάζηται, νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ ὑποφέρῃ.... ἰδοὺ τί σημαίνει τὸ ἀνατρέφειν παιδίον.... καὶ χάριτι θείᾳ αἱ μητέρες, καὶ αἱ πλέον ἀγράμματοι, δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὸ εὐγενὲς αὐτὸ ἔργον, ἀρκεῖ νὰ ἐγκλείσωσιν εἰς τὴν καρδίαν των τὴν θρησκείαν. — Φοβοῦμαι, πάτερ μου, τὸν κόσμον διὰ τὸ πτωχόν μου τέκνον. Ἀ! ἂν ἠδυνάμην νὰ τὸ κρατήσω πλησίον μου, ὡς εἰς ἀπρόσιτον φρούριον, ὅπου πνοὴ κακὴ δὲν θὰ τὸ προσέβαλλε! ....— Πτωχή μου Ἰσαβέλλα, θὰ ἔλθῃ καιρὸς κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ σοι διαφύγῃ! .... Ὄχι, κόρη μου, ὄχι· ὁ υἱός σου πρέπει νὰ ζήσῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ διατηρήσῃ ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἰς τὰς πολυπλοκεῖς τῆς κοινωνίας σχέσεις, τὴν εὐθύτητα τῆς καρδίας του καὶ τῶν ἀρχῶν του. Ἄλλως, κατὰ τὴν ἡλικίαν τῆς χειραφετήσεως, τὸ παιδίον, καὶ τὸ πλέον ἀσφαλῶς προφυλαττόμενον, ἐκφεύγει τοῦ φρουρίου, ὅπερ ἡ μητρικὴ ἀγάπη ὡκοδόμησε δι' αὐτό, καὶ εἰσέρχεται ἄοπλον ἐν μέσῳ κόσμου, τῶν κινδύνων τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην γνῶσιν. Ὡπλισε τὸν υἱόν σου μὲ τὰ ἄριστα ὅπλα τῆς πίστεως, τῆς τιμιότητος καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως, πλὴν μὴ πιστεύσῃς ποτὲ ὅτι θὰ δυνηθῇς νὰ τὸν ἀπαλλάξῃς τῆς πάλης. — Εἶνε μέγα

τὸ ἔργον τοῦτο, πάτερ μου. — Ναί, ἀλλ' ἐνίοτε τὰ παιδία τὸ καθιστοῦν εὐκολώτατον, ὑπέλαβε σφίγγων τὴν χεῖρα μου. Θὰ ἐπαναλάβωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν· σοὶ ὑπόσχομαι, ὅτι μετὰ τινας μῆνας ὁ Ῥοβέρτος σου θ' ἀρχίσῃ νὰ μᾶς δίδῃ ἀφορμὰς πρὸς μελέτην. (Ἀκολουθεῖ).

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ, ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ, ΒΙΟΣ

Λαμπρὸν παρετέθη συμπόσιον. Ἐκλεκτότατα τὰ φαγητά, ἀνυπερβλήτως ἐξαίρετοι οἱ οἶνοι. Νέοι δὲ οἱ συμποσιασταί, φιλοροί, ὑγιεῖς, εὔθυμοι, σφριγῶντες. Καὶ ἀοιδοὶ ἐκεῖ, καὶ μουσικοὶ διαπρεπεῖς, καὶ εὐρύχωροι οἴθουσαι χοροῦ, πάγκαλοι, πλουσίως φωταγωγημέναι, πολυτελεῖς, καὶ χορεύτριαι κομψαί, καὶ καθόλου πολυποίκιλός τις μέθη καὶ ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις καὶ γοητεία. Ἀλλ' ἐὰν σεισμὸς οἴκημα καὶ συμποσιαστὰς καὶ χορευτὰς καὶ χορευτρίας καταθίψῃ καὶ κατασυντρίψῃ, ἐὰν πυρκαϊὰ τοὺς περιζώσῃ καὶ τοὺς καταλάβῃ καὶ κατόπιν ἀφορήτων ἐγκαυμάτων αὐτοὺς ἀποτεφρώσῃ, τί τὸ κέρδος ;

Ἐλαφρῶς καὶ ἐπιχαρίτως ἀνακινεῖται ἡ θάλασσα ὑπὸ τοῦ ζεφύρου τὰς πνοάς, γλυκὰ καὶ μυστικὰ φιλεῖ τὸ κῦμα τὰς ἀκτάς, διαυγὴς εἶνε ἡ ἀτμόσφαιρα, καὶ φαιδρὰ κυανίζουσι τὰ ὄρη, καὶ ἐράσμιοι ἀνακύπτουσιν ἐν τῷ πελάγει αἱ νῆσοι, καὶ νεφύδρια λευκὰ κάπου κάπου ἐπιφαινόμενα χαιρετίζουσι τὰ λευκὰ τῶν πλοιαρίων ἱστία, καὶ χορωπὲς ὁ ἁλιεὺς σύρει τὰ δίκτυά του κάτω πρὸς τὴν ἀμμώδη παραλίαν, καὶ εὔθυμος ὁ ναύτης ἐξακολουθεῖ τὸ ταξείδιόν του. Φύσα, ζέφυρε, καὶ κόλπωνε τὰ ἱστία του, καὶ κάμνε τὸ κῦμα νὰ τραγουδῇ περὶ τὴν τρόπιν τοῦ πλοίου του. Φύσα, ζέφυρε, καὶ πρόσθετε εἰς τὴν χαράν του, εἰς τὸ μειδίαμά του, τὴν ἱλαρότητά του, τὴν εὐτυχίαν του. Οὔτε τὰ στέμματα καὶ οἱ θρόνοι παρέχουν τόσην ἡδονήν, μὲ ὅσην τώρα πλημμυρεῖ ἡ καρδία τοῦ νέου ναύτου ἐκεῖ παρὰ τὸ πηδάλιόν του. Φύσα, πτερὰ εἰς τὸ πλοῖόν του δόσε, ζέφυρε· πλούσιον φέρει τὸ ἐμπόρευμα, καλὸν θὰ προέλθῃ κέρδος, καὶ πέραν ἐκεῖ, πρὸς τὰ καταντικρὺ ἐκεῖνα, τὰ μόλις φαινόμενα βουνά, εἰς τὴν παραλίαν τῆς νήσου του, ὅπου πετᾷ ἡ ψυχή του, αἱ ἀγκάλαι τῆς μητρός του τὸν λαχταροῦν, τῆς νεαρᾶς συζύγου του ἡ καρδία κτυπᾷ ἐν ποθεινῇ προσδοκίᾳ. Ζέφυρε, φύσα· πτηνὸν ἐπέρασεν ἐμπρός. Ὤ ! κάμε τὸ πλοῖον, ζέφυρε, κάμε το ταχύτερον ἀπὸ τὸ πτηνόν.

Τὸ πλοῖον τρέχει· ἀλλὰ διατί ὁ ναύτης συνοφρυοῦται ; Ὁ καιρὸς μετεστράπη· ὁ ἄνεμος ἀντιπίπτει· σάλος ἐγείρεται ὀλονὲν σφυδρυνόμενος καὶ ἐπιδεινούμενος· ἀπειλεῖται θύελλα. Ἰδού, ἐπέρχεται, ἐνσκήπτει, ἐν μανίᾳ, ἐν λύσσῃ, ἀκάθεκτος, δεινή, ἀπειλοῦσα νὰ καταποντίσῃ τὸ πᾶν.

Ποῦ εἶσαι, ναῦτα ; Τὰ συντρίμματα τοῦ πλοίου του πολλαπλασιάζονται προσκρούοντα εἰς τοὺς βράχους, ἡ δὲ βύθυσσος δὲν δίδει ἀπάντησιν διὰ τὰ θύματά της !

Φεῦ ! ὑπάρχουν καταστροφαὶ ἔτι θλιβερώτεραι καὶ χειρότεραι· εἶνε αἱ καταστροφαὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, αἵτινες, πορφυρούμεναι ἀπὸ τὴν ἀπάτην τοῦ βίου, δὲν βλέπουν τὴν θύελλαν, ἥτις ταῖς ἐπιφυλάσσεται εἰς τέλος, καὶ τὴν φλόγα καὶ τὴν ἄβυσσον, αἵτινες προσμένουσι τοὺς ὠθουμένους ἀπὸ τὸν ἀνεμοστρόβιλον τῶν παθῶν.

ΑΙ ΧΗΡΕΥΟΥΣΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΑΙ

Λέγεται καὶ πάλιν, ὅτι διὰ λόγους οἰκονομικοὺς πιθανὸν ἡ Κυβέρνησις νὰ μὴ ἐγκρίνῃ τὴν πλήρωσιν ὅλων τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν, ἀλλὰ τινων μόνον ἐξ αὐτῶν. Δυσπιστοῦμεν εἰς τὴν εἴδησιν ταύτην, θέλοντες νὰ φρονῶμεν, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἔληξε πλέον ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ὅλη ἡ περὶ τῶν πρεσβυτολογισμῶν μέριμνα ἐξεδηλοῦτο διὰ πολυετοῦς ἐν χηρείᾳ ἐγκαταλείψεως πολυαρίθμων ἐπισκοπῶν καὶ διὰ μεταγγίσεως εἰς τοὺς στομάχους τοῦ κόμματος τῶν ὑπὲρ ἱδρύσεως ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου μοναστηριακῶν χρημάτων. Ὅτε εἰς τόσους ἄλλους κλάδους ἡ φειδὼ τοῦ δημοσίου πλούτου δὲν ἀξιοῦται ἐπορκοῦς προσοχῆς, ἡ ἐπίδειξις καὶ πάλιν τῆς οἰκονομικῆς προνοίας μόνον διὰ διαιωνίσεως τῆς πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας ἀδιαφορίας ἤθελε βεβαιώσει, ὅτι καὶ μετὰ τόσα διδάγματα σύγχρονα αἱ περὶ Ἐκκλησίας γνῶμαι τῶν ἐπισήμων κύκλων μας δὲν παρήλλαξαν πολύ. Ἄλλοτε μακραὶ χηρεῖαι ἐπισκοπῶν λόγον μόνον εἶχον κατάστασιν διωγμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Σήμερον δὲν ὑρίσταται τοιαύτη περίπτωσις· ἀλλ' ἐὰν ἐπαληθεύσῃ ἡ κυκλοφορήσασα φήμη περὶ ἀναβολῆς τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῶν μελετηθεισῶν ἐπισκοπικῶν χειροτονιῶν, ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Σύνοδος ἂς σκεφθῇ πῶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ τοιαύτη ἀπόφασις, καὶ τίνα μέτρα ἀμύνης ἐπιβάλλονται εἰς αὐτήν.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κυριακὴ 22 Ὀκτωβρίου

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. Η'. 27—39
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλάτ. Β'. 16—21

ΟΙ ΔΙΔΑΞΟΝΤΕΣ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΛΑΪΚΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΤΗΣ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,,

Ἐν τῇ Α' ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἱ. Σύνοδον

Σαββάτῳ 21 Ὀκτωβρίου Ν. Ἀμβράζης 7—8 μ.μ.
Κυριακῇ 22 Ὀκτωβρίου Μιχ. Ι. Γαλανός. 7—8 μ.μ.

Ἐν Πειραιεῖ

ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὀρφανοτροφείῳ
Κυριακῇ 22 Ὀκτωβρίου Γ. Μακρῆς ὥρ. 4—5 μ.μ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΡΙΣΤ. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ
66—Ὁδὸς Ἀδριανοῦ—66